

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 - 2014

Dokument z posiedzenia

A7-0219/2010

29.6.2010

SPRAWOZDANIE

w sprawie stosowania i przeglądu rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001
w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania
w sprawach cywilnych i handlowych
(2009/2140 (INI))

Komisja Prawna

Sprawozdawca komisji opiniodawczej: Tadeusz Zwiefka

RR\822563PL.doc

PE439.997v02-00

PL

Zjednoczona w różnorodności

PL

PR_INI

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	14
WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI	16

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie stosowania i przeglądu rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (2009/2140 (INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 81 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych¹ (dalej nazywane „rozporządzeniem Bruksela I” lub „rozporządzeniem”),
- uwzględniając sprawozdanie Komisji dotyczące stosowania tego rozporządzenia (COM(2009)0174),
- uwzględniając zieloną księgę Komisji z 21 kwietnia 2009 r. w sprawie przeglądu rozporządzenia „Bruksela I” (COM(2009)0175),
- uwzględniając „sprawozdanie heidelberskie” (JLS/2004/C4/03) w sprawie stosowania w państwach członkowskich rozporządzenia „Bruksela I” oraz reakcje na zieloną księgę Komisji,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 listopada w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady: „Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w służbie obywateli” – program sztokholmski², w szczególności jej części „Łatwiejszy dostęp obywateli i przedsiębiorstw do wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych” oraz „Tworzenie europejskiej kultury sądowniczej”,
- uwzględniając przystąpienie Unii do Haska Konferencja Prawa Prywatnego Międzynarodowego w dniu 3 kwietnia 2007 r.,
- uwzględniając podpisanie w dniu 1 kwietnia 2009 r., w imieniu Unii, Konwencji haskiej o umowach dotyczących właściwości sądu z dnia 30 czerwca 2005 r.,
- uwzględniając orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości, w szczególności sprawę Gambazzi przeciwko DaimlerChrysler Canada³, opinię w sprawie konwencji z Lugano⁴, sprawy West Tankers⁵, Gasser przeciwko MISAT⁶, Owusu przeciwko Jackson⁷, Shevill⁸,

¹ Dz.U. L 12 z 16.1.2001, s. 1.

² Teksty przyjęte, P7_TA(2009)0090.

³ Sprawa C-394/07 Gambazzi przeciwko DaimlerChrysler Canada [2009] Zb.Orz. I-2563.

⁴ Opinia 1/03 [2006] Zb.Orz. I-1145.

⁵ Sprawa C-185/07 Allianz SpA przeciwko West Tankers Inc. [2009] Zb.Orz. I-663

⁶ Sprawa C-185/07 Gasser GmbH przeciwko MISAT Srl [2003], Zb.Orz. I-14693.

⁷ Sprawa C-281/02 Owusu przeciwko Jackson [2005] Zb.Orz. I-1383.

⁸ Sprawa C-68/93 Shevill and Others v. Presse Alliance [1995] Zb. Orz. I-415.

Owens Bank przeciwko Bracco¹, Denilauer², St Paul Dairy Industries³ i Van Uden⁴;

- uwzględniając konwencję brukselską z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych⁵, rozporządzenie (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych⁶, rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty⁷, rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń⁸, rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych⁹ oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000¹⁰,
 - uwzględniając rozporządzenie (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II)¹¹;
 - uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z 16 grudnia 2009 r.,
 - uwzględniając art. 48 i art. 119 ust. 2 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej (A7-0219/2010),
- A. mając na uwadze, że rozporządzenie nr 44/2001, wraz z poprzedzającą je konwencją brukselską, jest jednym z aktów prawnych UE, które okazały się najbardziej skuteczne; mając na uwadze, że stworzyło ono podwaliny europejskiej przestrzeni sądowej, dobrze służy obywatelom i przedsiębiorstwom, wspierając pewność prawną i przewidywalność decyzji poprzez jednolite europejskie przepisy – uzupełniane bogatym orzecznictwem – i zapobiegając równoległym postępowaniom, oraz jest wykorzystywane jako punkt odniesienia i narzędzie dla innych instrumentów,
- B. mając na uwadze, że niezależnie od tego było ono krytykowane w następstwie szeregu

¹ Sprawa C-129/92 Owens Bank Ltd przeciwko Fulvio Bracco i Bracco Industria Chimica SpA [1994] Zb. Orz. I-117.

² Sprawa C-104/03 St Paul Dairy Industries przeciwko Unibel [2005] Zb.Orz. I-3481.

³ Sprawa C-391/95 Van Uden przeciwko Deco-Line [1998] Zb. Orz. I-7091.

⁴ Sprawa 125/79 Denilauer przeciwko Couchet Frères [1980] Zb. Orz. 1553.

⁵ Wersja skonsolidowana: Dz.U. C 27 z 26.1.1998, s. 1.

⁶ Dz.U. L 143 z 30.4.2004, s. 15.

⁷ Dz.U. L 399 z 30.12.2006, s. 1

⁸ Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 1.

⁹ Dz.U. L 7 z 10.1.2009, s. 1.

¹⁰ Dz.U. L 338 z 23.12.2003, s. 1.

¹¹ Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 40.

orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i wymaga aktualizacji,

- C. mając na uwadze, że zniesienie exequatur – główny cel Komisji – usprawniłoby swobodny przepływ orzeczeń sądowych i stanowiłoby kamień milowy w budowie europejskiej przestrzeni sądowej,
- D. mając na uwadze, że odmowy exequatur zdarzają się rzadko: tylko 1% do 5% nakazów jest zaskarżanych i zaskarżenia te nieczęsto kończą się sukcesem; mając jednak na uwadze, że na jednolitym rynku trudno uzasadnić czas i środki potrzebne do uzyskania uznania orzeczenia zagranicznego, a sytuacja ta może być szczególnie irytująca, jeżeli powód chce wystąpić o wykonanie orzeczenia w odniesieniu do majątku dłużnika w kilku jurysdykcjach,
- E. mając na uwadze, że następujące instrumenty UE nie przewidują wymogu stosowania exequatur: europejski tytuł egzekucyjny, europejski nakaz zapłaty, europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń i rozporządzenie w sprawie zobowiązań alimentacyjnych,¹
- F. mając na uwadze, że zniesienia exequatur należy dokonać poprzez wprowadzenie przepisu przewidującego, że orzeczenie sądowe kwalifikujące się do uznania i wykonania zgodnie z rozporządzeniem, wykonalne w państwie członkowskim, w którym zostało wydane, jest wykonalne w całej UE; mając na uwadze, że powinno to łączyć się ze specjalną procedurą dostępną dla strony, przeciwko której wnosi się o wykonanie, w celu zagwarantowania odpowiedniego prawa do odwołania do sądów państwa wykonania, w razie gdyby dana strona chciała odwołać się od wykonania orzeczenia z przyczyn określonych w rozporządzeniu; mając na uwadze, że konieczne będzie zadbanie o to, aby działania prowadzone w związku z wykonaniem podejmowane przed upływem terminu wystąpienia o ponowne rozpatrzenie sprawy nie były nieodwracalne,
- G. mając na uwadze, że minimalne zabezpieczenia przewidziane w rozporządzeniu nr 44/2001 muszą zostać utrzymane,
- H. mając na uwadze, że urzędnicy i komornicy sądowi w przyjmującym państwie członkowskim muszą mieć możliwość stwierdzenia, czy dokument, o którego wykonanie wniesiono, jest autentycznym, ostatecznym orzeczeniem sądu krajowego,
- I. mając na uwadze, że arbitraż jest zadowalająco regulowany konwencją nowojorską z 1958 r. i konwencją genewską o międzynarodowym arbitrażu handlowym z 1961 r., których wszystkie państwa członkowskie są stronami, oraz że należy utrzymać wyłączenie arbitrażu z zakresu stosowania rozporządzenia,
- J. mając na uwadze, że zasady określone w konwencji nowojorskiej są zasadami minimalnymi oraz że umawiające się państwa mogą bardziej preferencyjnie traktować kompetencję sądu arbitrażowego i orzeczenia arbitrażowe,
- K. mając ponadto na uwadze, że przepis, zgodnie z którym sądy państwa członkowskiego miejsca arbitrażu powinny mieć jurysdykcję wyłączną, mógłby spowodować istotne

¹ Zob. tiret dziewiąte w preambule.

zakłócenia,

- L. mając na uwadze, że z intensywnej debaty, jaką wywołała propozycja utworzenia jurysdykcji podstawowej w postępowaniach sądowych wspomagających arbitraż w sądach cywilnych państw członkowskich, wynika, że państwa członkowskie nie osiągnęły wspólnego stanowiska w tej sprawie i że próby zmuszania ich do działania przyniosłyby skutki przeciwne do zamierzonych, z uwagi na światową konkurencję w tej dziedzinie,
- M. mając na uwadze, że różne krajowe rozwiązania proceduralne opracowane w celu ochrony jurysdykcji sądu arbitrażowego (zakazy wnoszenia pozwu, o ile są zgodne z zasadą swobodnego przemieszczania się osób i prawami podstawowymi, oświadczenie o ważności klauzuli arbitrażowej, przyznanie odszkodowania za złamanie klauzuli arbitrażowej, negatywne skutki zasady *Kompetenz-Kompetenz* itd.) muszą być nadal dostępne, a skutki takich procedur i wynikających z nich orzeczeń sądowych w pozostałych państwach członkowskich należy pozostawiać prawu tych państw członkowskich, zgodnie ze stanowiskiem zajmowanym przed wyrokiem w sprawie *West Tankers*,
- N. mając na uwadze, że autonomia stron ma kluczowe znaczenie, a stosowanie zasady *lis pendens* w kształcie popartym przez Trybunał Sprawiedliwości (np. w sprawie *Gasser*) umożliwia podważenie klauzul dotyczących wyboru sądu za pomocą niewłaściwych działań „torpedujących”;
- O. mając na uwadze, że strony trzecie mogą być związane umową dotyczącą wyboru sądu (np. w konosamencie), na którą nie wyraziły szczególnej zgody, oraz że może to negatywnie wpływać na ich dostęp do wymiaru sprawiedliwości i być jawnie niesprawiedliwe; mając na uwadze, że w związku z tym skutkami umów dotyczących wyboru sądu w odniesieniu do stron trzecich należy zająć się w specjalnym przepisie rozporządzenia,
- P. mając na uwadze, że jak zasugerowano w zielonej księdze, wiele problemów występujących w związku z rozporządzeniem mogłaby złagodzić poprawiona komunikacja między sądami; mając na uwadze, że wprowadzenie przepisów dotyczących lepszej komunikacji między sędziami do aktu z zakresu prawa prywatnego międzynarodowego byłoby praktycznie niemożliwe, jednak może być promowane jako część tworzenia europejskiej kultury sądowniczej poprzez szkolenia i korzystanie z sieci (Europejska Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości, Europejska Sieć Rad Sądownictwa, Sieć Prezesów Sądów Najwyższych UE, Europejska Sieć Sądowa w sprawach Cywilnych i Gospodarczych),
- Q. mając na uwadze, że w dziedzinie dóbr osobistych konieczne jest ograniczenie możliwości wyboru sądu i prawa właściwego z myślą o jak najkorzystniejszym dla siebie rozstrzygnięciu, poprzez podkreślenie, że sądy powinny przyjmować sprawę jedynie wówczas, jeżeli istnieje wystarczający, znaczący i poważny związek z krajem, w którym została ona wniesiona, ponieważ pomoże to zapewnić lepszą równowagę między poszczególnymi interesami, w szczególności między wolnością słowa a ochroną dobrego imienia i życia prywatnego; mając na uwadze, że kwestia prawa właściwego zostanie szczegółowo rozpatrzona w ramach inicjatywy ustawodawczej dotyczącej rozporządzenia

„Rzym II”; mając jednak na uwadze, że w zmienionym rozporządzeniu należy zawrzeć pewne wskazówki dla sądów krajowych,

- R. mając na uwadze, że co do środków tymczasowych – należy uściślić orzecznictwo dotyczące sprawy *Denilauer*, stwierdzając wyraźnie, że środki *ex parte* mogą być uznawane i wykonywane na podstawie rozporządzenia, pod warunkiem że pozwany ma możliwość ich zakwestionowania,
- S. mając na uwadze, że nie jest jasne, w jakim stopniu nakazy o charakterze zabezpieczającym, których celem jest uzyskanie informacji i dowodów, są wyłączone z zakresu stosowania art. 31 rozporządzenia,

Szeroka koncepcja prawa prywatnego międzynarodowego

- 1. zachęca Komisję do dokonania przeglądu wzajemnych powiązań między poszczególnymi uregulowaniami dotyczącymi jurysdykcji, wykonywania i prawa właściwego; uważa, że ogólnym celem powinny być spójnie ustrukturyzowane i łatwo dostępne ramy prawne; jest zdania, że w związku z tym terminologia stosowana w odniesieniu do wszystkich zagadnień oraz wszystkie pojęcia i wymogi dotyczące analogicznych przepisów w ramach poszczególnych zagadnień powinny zostać ujednoczone i zharmonizowane (np. *lis pendens*, klauzule dotyczące jurysdykcji itd.), a ostatecznym celem mogłaby być kompleksowe ujednoczenie prawa prywatnego międzynarodowego;

Zniesienie exequatur

- 2. wzywa do zniesienia wymogu *exequatur*, uważa jednak, że musi to być zrównoważone odpowiednimi zabezpieczeniami służącymi ochronie praw strony, przeciw której wnosi się o wykonanie; jest zdania, że trzeba wprowadzić przepis dotyczący specjalnej procedury dostępnej w państwie członkowskim, w którym wniesiono o wykonanie; jest zdania, że trzeba wprowadzić zapis dotyczący procedury kontrolnej dostępnej na wniosek strony, przeciw której wnosi się o wykonanie do sądu wskazanego w wykazie w załączniku III do rozporządzenia; uważa, że wniosek o zastosowanie tej specjalnej procedury powinien być oparty na następujących argumentach: (a) uznanie takie byłoby wyraźnie sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym o nie wystąpiono; (b) orzeczenie zostało wydane zaocznie w związku z niestawieniem się pozwanego, któremu nie doręczono pozwu lub równorzędnego dokumentu w czasie i trybie umożliwiającym mu przygotowanie obrony, chyba że pozwany nie złożył przeciwko temu orzeczeniu środka zaskarżenia, kiedy miał taką możliwość; (c) niezgodność orzeczenia z orzeczeniem wydanym w sporze między tymi samymi stronami w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie, i (d) niezgodność orzeczenia z jakimkolwiek wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim albo w państwie trzecim w sporze o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, o ile to wcześniejsze orzeczenie spełnia warunki konieczne do jego uznania; ponadto uważa, że powinna istnieć możliwość złożenia wniosku do sędziego, nawet zanim podjęte zostaną jakiegokolwiek działania na drodze wykonawczej, oraz że jeżeli sędzia orzeknie, iż wniosek jest oparty na poważnych podstawach, powinien on skierować sprawę do sądu wskazanego w wykazie w załączniku III do rozpatrzenia na podstawie kryteriów określonych powyżej; opowiada się za dodaniem punktu preambuły mającego na celu zapewnienie, że sądy krajowe mogą karać za dokuczliwe lub nieuzasadnione stosowanie,

między innymi ze względu na koszty;

3. zachęca Komisję do podjęcia publicznej debaty dotyczącej kwestii porządku publicznego w powiązaniu z instrumentami prawa prywatnego międzynarodowego;
4. uważa, że muszą istnieć ujednoczone proceduralne ramy czasowe specjalnej procedury wymienionej w ust. 2, aby zapewnić jak najszybsze przeprowadzanie, oraz że należy zadbać o to, aby działania, które mogą zostać podjęte w drodze wykonania przed upływem terminu złożenia wniosku o specjalną procedurę lub przed jej zakończeniem, nie były nieodwracalne; szczególną uwagę zwraca na to, aby orzeczenia zagraniczne nie były wykonywane, jeżeli nie zostały właściwie doręczone dłużnikowi;
5. argumentuje, że niezbędny jest nie tylko certyfikat autentyczności i pomoc proceduralna służąca gwarantowaniu uznawania i ułatwianiu tłumaczenia, lecz również standardowa forma takiego certyfikatu; uważa, że w tym celu zaświadczenie przewidziane w załączniku V wymaga poprawy, przy jednoczesnym zniesieniu, w miarę możliwości, potrzeby tłumaczenia;
6. uważa, że aby zminimalizować koszty, tłumaczenie orzeczenia przeznaczonego do wykonania mogłoby być ograniczone do ostatecznego nakazu (sentencja i streszczenie uzasadnienia), jednak w razie złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy należy wymagać pełnego tłumaczenia;

Dokumenty urzędowe

7. uważa, że dokumenty urzędowe nie powinny być bezpośrednio wykonywalne bez możliwości ich zaskarżenia przed władzami sądowniczymi w państwie, w którym wnosi się o wykonanie; jest zatem zdania, że specjalna procedura, która ma być wprowadzona, nie powinna być ograniczona do przypadków, gdy wykonanie aktu jest ewidentnie sprzeczne z porządkiem publicznym w państwie, w którym powoływane jest orzeczenie, gdyż można wyobrazić sobie okoliczności, w których dokument urzędowy mógłby być niemożliwy do pogodzenia z wcześniejszym orzeczeniem, a ważność (w przeciwieństwie do autentyczności) dokumentu urzędowego może być kwestionowana w sądach państwa pochodzenia na podstawie błędu, błędnej interpretacji itd. nawet w trakcie wykonania;

Zakres zastosowania rozporządzenia

8. uważa, że obowiązki alimentacyjne objęte zakresem stosowania rozporządzenia nr 4/2009/WE powinny zostać wyłączone z zakresu stosowania rozporządzenia, powtarza jednak, że ostatecznym celem powinien być kompleksowy zbiór przepisów obejmujący wszystkie zagadnienia;
9. zdecydowanie sprzeciwia się (nawet częściowemu) zniesieniu wyłączenia arbitrażu z zakresu stosowania;
10. jest zdania, że w art. 1 ust. 2 lit. d) rozporządzenia należy jasno zapisać, iż nie tylko postępowania arbitrażowe, lecz również postępowania sądowe, w których rozstrzyga się ważność lub zakres kompetencji sądu arbitrażowego jako sprawę główną lub kwestię uboczną bądź prejudycjalną, są wyłączone z zakresu stosowania rozporządzenia; ponadto

uważa, że w art. 31 należy dodać ustęp przewidujący, że wyrok nie jest uznawany, jeżeli wydając orzeczenie, sąd w państwie członkowskim pochodzenia – rozstrzygając kwestię związaną z ważnością lub zakresem klauzuli arbitrażowej – nie uwzględnił przepisu prawa arbitrażowego obowiązującego w państwie członkowskim, w którym wniesiono o wykonanie, chyba że wyrok wydany w państwie członkowskim pochodzenia ma taki sam skutek, jak gdyby zastosowano prawo arbitrażowe państwa członkowskiego, w którym wniesiono o wykonanie;

11. uważa, że należy to również wyraźnie zapisać w punkcie preambuły;

Wybór sądu

12. opowiada się za rozwiązaniem problemu działań torpedujących poprzez zwolnienie sądu wskazanego w umowie dotyczącej wyboru sądu z obowiązku zawieszenia postępowania na mocy zasady *lis pendens*; uważa, że powinien wiązać się z tym wymóg szybkiego rozstrzygnięcia wszelkich sporów dotyczących jurysdykcji przez wybrany sąd w trybie prejudycjalnym oraz że powinno to być poparte zapisem podkreślającym, że nadrzędne znaczenie ma autonomia stron;
13. uważa, że rozporządzenie powinno zawierać nowy przepis odnoszący się do kwestionowania umów dotyczących wyboru sądu przeciw stronom trzecim; jest zdania, że taki przepis mógłby przewidywać, że osoba, która nie jest stroną umowy, będzie związana umową dotyczącą jurysdykcji wyłącznej sądu zawartą zgodnie z rozporządzeniem jedynie, gdy: (a) umowa ta znajduje się w dokumencie pisemnym lub posiada formę elektroniczną; (b) daną osobę terminowo i odpowiednio poinformowano, do jakiego sądu należy wnieść sprawę; (c) w umowach dotyczących przewozu towarów wybranym sądem jest sąd i) siedziby przewoźnika; (ii) miejsca przyjęcia towaru, które określono w umowie o przewóz; (iii) miejsca dostawy, które określono w umowie o przewóz lub iv) portu, w którym towary początkowo załadowano na statek, bądź portu, w którym towary ostatecznie wyładowano ze statku; uważa, że należy też wprowadzić przepis przewidujący, że we wszystkich pozostałych przypadkach strona trzecia może wnieść sprawę do sądu, który w innej sytuacji byłby sądem właściwym zgodnie z rozporządzeniem, jeżeli wydaje się, że prowadzenie sprawy tejże strony przez wybrany sąd byłoby wyraźnie niesprawiedliwe;

Forum non conveniens

14. sugeruje, w celu uniknięcia typu problemów, jakie pojawiły się w sprawie *Owusu v. Jackson*, rozwiązanie zainspirowane art. 15 rozporządzenia nr 2201/2003, tak aby pozwolić sądom państwa członkowskiego sprawującym jurysdykcję co do istoty na zawieszenie postępowania, gdyby uznały one, że sąd innego państwa członkowskiego lub kraju trzeciego byłby bardziej odpowiedni do rozpatrzenia danej sprawy lub jej szczególnej części, co umożliwiłoby stronom wniesienie sprawy do tego sądu lub umożliwiłoby sądowi, do którego wniesiono sprawę, przekazanie sprawy temu sądowi za zgodą stron; z zadowoleniem przyjmuje związaną z tym sugestią zawartą we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania

i wykonywania orzeczeń i dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia¹;

Funkcjonowanie rozporządzenia w międzynarodowym porządku prawnym

15. uważa, z jednej strony, że pytanie, czy przepisy rozporządzenia powinny mieć działanie zwrotne, nie zostało w wystarczającym stopniu rozważone oraz że przedwczesne byłoby poczynienie tego kroku bez głębszych analiz, szeroko zakrojonych konsultacji i debaty politycznej, w której Parlament powinien odgrywać czołową rolę, a także zachęca Komisję do zainicjowania tego procesu; z drugiej strony sądzi, że – z uwagi na istnienie wielu umów dwustronnych między państwami członkowskimi a krajami trzecimi, kwestie wzajemności i kurtuazji międzynarodowej – problem ten jest problemem globalnym, a o jego rozwiązanie należy także starać się równocześnie na forum Konferencji Haskiej poprzez wznowienie negocjacji w sprawie konwencji dotyczącej orzeczeń międzynarodowych; zaleca Komisji, aby dołożyła wszelkich starań w celu ożywienia tego projektu – Świętego Graala prawa prywatnego międzynarodowego; apeluje do Komisji o zbadanie zakresu, w jakim konwencja z Lugano z 2007 r.² mogłaby służyć za wzór i źródło inspiracji w zakresie takiej konwencji dotyczącej orzeczeń międzynarodowych;
16. uważa jednocześnie, że przepisy wspólnotowe dotyczące wyłącznej jurysdykcji w odniesieniu do praw rzeczowych na nieruchomościach bądź najmu lub dzierżawy nieruchomości mogłyby zostać rozszerzone na postępowania wszczynane w państwie trzecim;
17. opowiada się za zmianą rozporządzenia w celu umożliwienia nadania działania zwrotnego klauzulom dotyczącym jurysdykcji wyłącznej sądu z korzyścią dla sądów krajów trzecich;
18. jest zdania, że kwestia orzeczenia unieważniającego orzeczenie w sprawie *Owens Bank v. Bracco* powinna być przedmiotem odrębnego przeglądu;

Definicja miejsca zamieszkania osoby fizycznej i miejsca siedziby osoby prawnej

19. jest zdania, że pożądana byłaby autonomiczna europejska definicja miejsca zamieszkania osoby fizycznej (ostatecznie stosowana w zakresie wszystkich europejskich instrumentów prawnych), w szczególności w celu uniknięcia sytuacji, w których osoby mogą posiadać więcej niż jedno miejsce zamieszkania;
20. odrzuca jednolitą definicję siedziby spółki przewidzianą w rozporządzeniu „Bruksela I”, gdyż definicja o tak daleko idących skutkach powinna zostać omówiona i ustalona w ramach zakresu rozwijającego się europejskiego prawa spółek;

Stopy odsetkowe

21. uważa, że rozporządzenie powinno zawierać przepis uniemożliwiający sądowi decydującemu o wykonaniu orzeczenia odmowę zastosowania automatycznych przepisów sądu państwa pochodzenia dotyczących stóp odsetkowych i zastosowanie w zamian krajowych stóp odsetkowych dopiero od dnia wydania orzeczenia zezwalającego na

¹ COM(2009)154 wersja ostateczna; art. 5.

² Dz.U. L 147 z 10.6.2009, s. 5.

wykonanie w ramach specjalnej procedury;

Własność przemysłowa

22. uważa, że w celu opanowania problemu działań torpedujących sąd, do którego wniesiono sprawę w drugiej kolejności, powinien być zwolniony z obowiązku zawieszenia postępowania na mocy zasady *lis pendens*, jeżeli sąd, do którego pierwotnie wniesiono sprawę, ewidentnie nie ma jurysdykcji; odrzuca jednak koncepcję, zgodnie z którą negatywne deklaratywne orzeczenie ustalające powinno być całkowicie wyłączone z zasady pierwszeństwa czasowego na podstawie tego, że takie roszczenia mogą mieć zasadny cel handlowy; uważa jednak, że kwestie dotyczące jurysdykcji zostałyby najlepiej rozwiązane w kontekście propozycji utworzenia jednolitego systemu sądowego rozstrzygania sporów patentowych;
23. uważa, że należy zlikwidować niespójności terminologiczne między rozporządzeniem nr 593/2008 („Rzym I”) i rozporządzeniem nr 44/2001 poprzez włączenie definicji „przedsiębiorcy” z art. 6 ust. 1 rozporządzenia „Rzym I” do art. 15 ust. 1 rozporządzenia „Bruksela I” oraz poprzez zastąpienie sformułowania „umów podróży przewidujących w zamian za cenę ryczałtową połączone świadczenia przewozu i noclegu” z art. 15 ust. 3 rozporządzenia „Bruksela I” odniesieniem do dyrektywy 90/314/EWG¹ w sprawie zorganizowanych podróży, jak w art. 6 ust. 4 lit. b) rozporządzenia „Rzym I”;

Jurysdykcja w zakresie indywidualnych umów o pracę

24. wzywa Komisję do rozważenia, w oparciu o orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości, czy możliwe byłoby znalezienie rozwiązania, które oferowałoby większość pewność prawną i odpowiednią ochronę pracownikom, którzy nie pracują tylko w jednym państwie członkowskim (np. kierowcom samochodów ciężarowych na długich trasach, personelowi lotniczemu);

Dobra osobiste

25. uważa, że orzeczeniu w sprawie *Shevill* powinno towarzyszyć zastrzeżenie; uważa w związku z tym, że aby złagodzić rzekomą tendencję sądów w niektórych jurysdykcjach do akceptowania jurysdykcji terytorialnej, gdy istnieje tylko słabe powiązanie z krajem, w którym sprawa wnoszona jest do sądu, należy dodać punkt preambuły precyzujący, że w zasadzie sądy danego kraju powinny akceptować jurysdykcję jedynie, gdy istnieje wystarczający, istotny lub znaczący związek z tym krajem; uważa, że to pomogłoby w osiągnięciu lepszej równowagi wchodzących w grę interesów;

Środki tymczasowe

26. uważa, że aby zapewnić lepszy dostęp do wymiaru sprawiedliwości, nakazy mające na celu uzyskanie informacji i dowodów lub zachowanie dowodów powinny wchodzić w zakres pojęcia środka tymczasowego i zabezpieczającego;
27. uważa, że rozporządzenie powinno przyznawać jurysdykcję w zakresie takich środków

¹ Rozporządzenie (WE) nr 593/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych („Rzym I”), Dz.U. L 177 z 4.7.2008, s. 6.

sądom państwa członkowskiego, w którym znajdują się poszukiwane informacje lub dowody, w uzupełnieniu do jurysdykcji sądów, których jurysdykcji podlega sprawa główna;

28. uważa, że „środki tymczasowe lub zabezpieczające” powinny zostać zdefiniowane w punkcie uzasadnienia zgodnie ze sformułowaniem użytym w sprawie *St Paul Dairy*;
29. uważa, że wprowadzone w sprawie *Van Uden* rozróżnienie między przypadkami, gdy sąd przyznający dany środek ma jurysdykcję w sprawie głównej, a przypadkami przeciwnymi powinno być zastąpione testem polegającym na rozstrzygnięciu, czy o zastosowanie środka wystąpiono w celu ułatwienia postępowania, które toczy się bądź będzie się toczyć w danym państwie członkowskim lub w państwie niebędącym państwem członkowskim (w którym to przypadku ograniczenia określone w art. 31 nie mają zastosowania), czy też w celu ułatwienia postępowania w innym państwie członkowskim (w którym to przypadku ograniczenia określone w art. 31 mają zastosowanie);
30. postuluje wprowadzenie w preambule punktu mającego na celu pokonanie trudności wynikających z uznanego w ramach sprawy *Van Uden* wymogu „rzeczywistego związku” z jurysdykcją terytorialną sądu państwa członkowskiego, który przyznaje taki środek, aby sprecyzować, że rozstrzygając o tym, czy przyznać, przedłużyć, zmienić lub znieść środek tymczasowy przyznany w celu ułatwienia postępowania w innym państwie członkowskim, sądy powinny uwzględniać wszystkie okoliczności, w tym i) wszelkie oświadczenia sądu państwa członkowskiego, który rozstrzyga spór główny, w odniesieniu do danego środka lub środków tego samego rodzaju, ii) czy istnieje rzeczywisty związek między środkiem, o którego zastosowanie wniesiono, a terytorium państwa członkowskiego, w którym wniesiono o jego zastosowanie, oraz iii) prawdopodobny wpływ środka na postępowania, które toczą się lub które zostaną wszczęte w innym państwie członkowskim;
31. odrzuca proponowaną przez Komisję koncepcję, zgodnie z którą sąd prowadzący postępowanie główne powinien mieć możliwość znoszenia, modyfikowania lub dostosowywania środków tymczasowych przyznanych przez sąd innego państwa członkowskiego, gdyż byłoby to sprzeczne z duchem wzajemnego zaufania zakładanym w niniejszym rozporządzeniu; uważa ponadto, że nie jest jasne, na jakiej podstawie sąd mógłby dokonać przeglądu orzeczenia wydanego przez sąd innej jurysdykcji i jakie prawo miałyby zastosowanie w tej sytuacji, oraz że mogłoby to powodować rzeczywiste praktyczne problemy, np. pod względem kosztów;

Roszczenia zbiorowe

32. podkreśla, że w ramach przyszłych prac Komisji dotyczących instrumentów pozwu zbiorowego może być konieczne rozważenie szczególnych przepisów dotyczących grupowego dochodzenia roszczeń;

Inne zagadnienia

33. uważa – ze względu na szczególne trudności prawa międzynarodowego prywatnego, znaczenie unijnych przepisów kolizyjnoprawnych dla przedsiębiorstw, obywateli i stron w sporach międzynarodowych oraz potrzebę istnienia spójnego orzecznictwa – że czas

powołać specjalną izbę w ramach Trybunału Sprawiedliwości, zajmującą się wnioskami o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym związanymi z prawem międzynarodowym prywatnym;

34. zobowiązuje przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie oraz Komisji.

UZASADNIENIE

Niniejsze sprawozdanie dotyczy wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych („Bruksela I”) w świetle zielonej księgi Komisji.

Rozporządzenie „Bruksela I” ma długą historię, gdyż jego początki sięgają konwencji brukselskiej z 1968 r. Określa ono szczegółowe przepisy regulujące jurysdykcję sądów w sporach cywilnych i handlowych oraz uznawanie i wykonywanie orzeczeń z innych państw członkowskich. Ogólnie jest uznawane za wielki sukces, gdyż ułatwiło swobodny przepływ orzeczeń, zwiększyło pewność prawną i umożliwiło unikanie równoległych postępowań, chociaż w niektórych kręgach krytykuje się je za wywoływanie niedogodnych lub antyhandlowych skutków. Jakość orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości również postrzega się jako nierówną.

Podczas przyjmowania rozporządzenia „Bruksela I” z Parlamentem jedynie się konsultowano. Parlament będzie zajmował się wszelkimi przyszłymi wnioskami dotyczącymi zmiany tego rozporządzenia zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, co stanowi istotne wyzwanie ze względu na wysoce techniczny charakter rozporządzenia oraz skomplikowane problemy, które wystąpiły w ubiegłych latach w związku ze stosowaniem rozporządzenia. Sprawozdawca uważa zatem za istotne, aby Parlament uczestniczył w pracach także na etapie zielonej księgi Komisji.

Zielona księga i bogate orzecznictwo to nie jedyne dostępne źródła – reakcje na zieloną księgę są dostępne on-line, a członkowie komisji JURI korzystają także z różnych analiz przeprowadzonych przez Komisję Europejską, takich jak „sprawozdanie heidelberskie”, opracowanie dotyczące jurysdykcji dodatkowej autorstwa prof. A. Nuytsa oraz opracowanie służące ocenie wpływu ratyfikacji konwencji haskiej o umowach dotyczących właściwości sądu. Sprawozdawca pragnie również podziękować ekspertom, którzy wzięli udział w przesłuchaniach zorganizowanych w dniach 5 października 2009 r. i 19 stycznia 2010 r.

Kwestie poruszone w zielonej księdze obejmują ewentualne zniesienie exequatur (nakaz wykonania), funkcjonowanie rozporządzenia w szerszym porządku międzynarodowym, funkcjonowanie klauzul wyboru sądu, funkcjonowanie rozporządzenia w sporach dotyczących własności przemysłowej/intelektualnej, ewentualną reformę przepisów dotyczących zasady *lis pendens* i związane z tym działania, problemy wynikające ze środków tymczasowych, takich jak nakazy przejściowe, oraz interakcje rozporządzenia z postępowaniami arbitrażowymi.

Wymienione kwestie nie wyczerpują tematyki: inne zagadnienia poruszono w różnych zleconych badaniach i w reakcjach na zieloną księgę.

Sprawozdawca usilnie starał się opracować zrównoważone, wybiegające w przyszłość sprawozdanie. Był poruszony reakcją na swoje dwa dokumenty robocze, w których poparł koncepcję zniesienia exequatur, a jednocześnie żywi przekonanie, że ten krok musi zostać

skompensowany procedurą specjalną połączoną z odpowiednimi zabezpieczeniami dla dłużników. Podtrzymuje swój sprzeciw wobec zniesienia wyłączenia arbitrażu z zakresu rozporządzenia, uważa jednak, że należy o wiele głębiej przemyśleć związek między postępowaniami arbitrażowymi i sądowymi oraz że do czasu przeprowadzenia pełnego przeglądu i gruntownych konsultacji, nie należy dążyć do realizacji koncepcji jurysdykcji podstawowej w postępowaniach sądowych wspomagających arbitraż.

Sprawozdawca za atrakcyjną uważa koncepcję nadania pełnego działania zwrotnego przepisom rozporządzenia. Na to jest jednak za wcześnie. Ponownie – sprawozdawca nalega na przeprowadzenie szerszych konsultacji i debaty politycznej przed podjęciem jakichkolwiek działań w tej sprawie, wykraczającej poza sugestie przedstawione w niniejszym projekcie sprawozdania. Sprawozdawca popiera też ideę wznowienia negocjacji w sprawie konwencji dotyczącej orzeczeń międzynarodowych na forum Konferencji Haskiej.

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	23.6.2010
Wynik głosowania końcowego	+ : 15 - : 6 0 : 0
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Raffaele Baldassarre, Luigi Berlinguer, Sebastian Valentin Bodu, Françoise Castex, Christian Engström, Marielle Gallo, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Klaus-Heiner Lehne, Antonio López-Istúriz White, Antonio Masip Hidalgo, Alajos Mészáros, Bernhard Rapkay, Evelyn Regner, Alexandra Thein, Diana Wallis, Zbigniew Ziobro, Tadeusz Zwiefka
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Jan Philipp Albrecht, Piotr Borys, Sajjad Karim, Kurt Lechner, Angelika Niebler, József Szájer